

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Beelden-Dienst Ende Vasten Met Haere Ceremonien Soo
Sy Ghebryckt Worden Vande H. Roomsche Kercke
Bevestight Met De H. Schriftvre Ende De HH. Ovt-Vaders
vande eerste 400. jaeren**

Hazart, Cornelius

T'Antwerpen, 1664

Het Eerste Cap. Wordt bethoont datmen door het vasten kan verdienen by
Godt.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71387](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71387)

H E T

DERDE TRACTAET.

*Vande verdiensten, ende voldoeninghe
van't Vasten.*

HET EERSTE CAP.

Wordt bethoont datmen door het vasten
kan verdienen by Godt.

§. I.

Bewijzen uyt de H. Schriftuere.

Deuteronomij Cap. 9.

V. 9. **A**Ls ick op den bergh geclommen was, om te ontfanghen de steenen tafelen des verbonts, dat de Heere met u lieden ghemaect hadde, doe bleef ick viertigh daghen, ende viertigh nachten op den bergh, ick en at gheen broodt, ende en dronck gheen water.

V. 11. Soo gheschieddet ten eynde van viertigh daghen, ende viertigh nachten, als my de Heere de twee steenen tafelen, de tafelen des verbonts gaf.

Siet ghy hier wel dat Moyses verdient heeft het aenschijn Godts te sien / ende de twee steenen tafelen te ontfanghen uyt sijne handt? wanneer? als hy nu viertigh daghen ende viertigh nachten ghevast hadde. Dat my Partye nu eens bewijse / dat Moyses dit soo groot / ende wonderlijck weldaet niet verdient en heeft door het vasten.

3. ofte I. Regum Capite 19.

V. 8. Elias stont op, ende at, ende dronck: Ende hy ginck door

door de kracht der selver spijsse viertigh daghen, ende vier-
tigh nachten, tot aen den bergh Godts Horeb.

V II. Ende siet, de Heere seyde tot hem: Gaet uyt, ende
staet op desen bergh voor het aenghesichte des Heeren, en-
de siet de Heere ginck voorby.

Aenghesien dat hier nae dit vasten van viertigh
daghen/terstont wordt gheseyt/dat Elias den Heere
ghesien heeft / soo segghe ick dat hy dit weldaet
heeft verdient dooz het vasten: dat my Partye, in
dien sy kan/ uyt desen text contrarie bewijse.

Matthai Capite 6. v. 17. 18.

Maer ghy als ghy vast, salft u hoeft, ende wascht u aen-
ghesicht.

Op dat het vande menschen niet ghesien en werde als
ghy vast, maer uw' Vader, die in't verborghen is: ende uw'
Vader die in't verborghen siet, sal't u in't openbaer vergel-
den.

Hoe kunnen claerder spreken? waer isser ver-
geldinghe daer geene verdienste en is? Ende Chri-
stus seght hier met clacere woorzen / dat Godt het
vasten sal verghelden: Ergo soo moeter noot sake-
lijck centghe verdiensten zijn in het vasten.

Dit bewijse ick noch boozder met 't ghene
Christus te bozen gheseydt hadde vande aelmoesse
v. 3, ende v. 4. Als ghy aelmoesse doet, seydt hy / soo en
laet uwe slincke handt niet weten, wat uwe rechte doet,
op dat uwe aelmoesse in't verborghen zy: ende uwe Va-
der, die in't verborghen siet, die sal u in't openbaer ver-
ghelden. Hoe sal hy't verghelden? Den Dordrecht-
schen Bybel antwoort Num. 5. Dickwils hier, maer in-
sonderheyt hier naermaels in't uytterste oordeel, te we-
ten (soo als *Matth. 25. 34.* gheseyt wordt) met het
eeuwigh leven. Hier spreekt nu Christus van't va-
sten op de selve mantere / ende met de selve woor-
zen/ ghelijck hy te bozen hadde ghesproken vande
aelmoessen: Waer Partye bekennt dat Godt de ael-
moessen sal verghelden met het eeuwighe leven:
Ergo soo moet sy oock bekennen / dat de selve

bergheldinghe toegheschickt aen het vasten.

§. II.

Het voorgaende wort bewesen uyt de Out-
Vaders vande eerste 400. Jaeren.

Den H. Basilius Anno 370.

Oratione 1. de Iejunio.

*Iejunium ad ventu-
ri saeculi mala fugien-
da & assequenda bona
uile est.*

Het vasten is profijtig tot het ontvluch-
ten der quaden / ende tot het bekomen der
goederen van het toekomende leven.

Den H. Ambrosius Anno 374.

Epistola 82. ad Ecclesiam Vercellensem.

*Qui sunt hi. Prae-
ceptores novi, qui meri-
tū excludunt Iejunij?*

Wie zijn dese nientwe Leeraers / de welke
uyt-slypten de verdiensten van't vasten?

Den selven

Sermone 29. Dominica 1. Quadragesima.

*Elias quadraginta
dierum, ac noctium
curriculo, continuato
Iejunio, totius mundi
longam ac nimiam fleci-
tate, meruit imbrum
rore restinguere, &c.
V. reliqua Ibidem.*

Als Elias veertigh daeghen ende veertigh
nachten gebast hadde / heeft hy verdient door
den reghen wegh te nemen / de groote / ende
langhe drooghte des werelts : 't welck wy
bekennen gheschiet te zyn tot een boozbeeld
van ons / op dat wy oock veertigh daeghen
vastende / mogen verdienen den geestelijken
regen des Doops. Door het vasten van veer-
tigh dagen heeft Moyses mede verdient met
Godt te spreken / ende de Wet te ontfanghen
uyt sijne hant. Maect ons wy oock van / Bree-
ders / op desen tijt goddijchtelijken / en gedue-
righlijcken vasten / op dat de Heere ons genadigh
zij / op dat de hemelen ons gheopent worden /
ende de helle teghen ons uet en verinoghe.

Den

Den selven

Libro de Eliâ, & jejunio Capite 2.

Van heeft Elias meest verdienst / als hy
meest heeft ghevast.

Tunc plus meruit,
quando plus jejunavit.

Den selven.

Sermone 36. Feria 5 post Dom. i. Quadrag.

Den Salighmaker seght banden dupbel/
dat hy niet uytgesacght en wort / als dooz het
vasten / en ghebeden hy seyt / dat den besetens
niet ghe'upbert en kan worden als dooz het
vasten. Diet dan / hoe groot de kracht is van
't vasten, wat eene gratie het by-brenght aen
den mensch selve die vast / aenghesien dat het
sulck een medecijne by brenght aen es ander.
Hoe dat het de mensch selve heplicht die vast /
aenghesien dat het een ander soo supbert.
Laet ons dan sonder ophouden het beertigh-
daeghsche vasten onderhouden.

Ait Salvator de dia-
bolo. Hoc genus non
ejicitur nisi jejunio, &
orationibus Dicit uti-
que à diabolo energu-
menum non jejunijs
posse purgari. Videte
ergo quæ jejunijs vir-
tus sit, quantum ho-
mini suo præstat gratiã
quod tantum alteri
præster medicinam:
quemadmodum pro-
prium sanctificet ho-
minem, quod ita pu-
rificet alienum, ergo
40 dierum jejunia
sine intermissione cu-
remus.

Den H. Hieronymus Anno 390.

Libro 2. adversus Iovinianum.

Daniel, ende dyp kinderen / verdienen dooz
het vasten eene openbaringhe. Daniel, naer
dat hy ghevast hadde / is inden kluyl schzicke-
lijck geweest aen de Leeuwen / wat eene schoo-
ne sake is het vasten / 't welck Godt versoent /
de leeuwē remt / de dupbelen doet schzoomen!

Daniel, & tres pueri
revelationem meren-
tur jejunio, Daniel
post jejuniũ leonibus
in lacu fuit horribilis:
Quam pulchra res!
quæ placat Deum, leo-
nes mitigat, dæmones
terret.

Den H. Joannes Chrystomus Anno 398.

Sermone 1. de Iejunio.

Vast / om dat ghy ghesondicht hebt : vast /
op dat ghy niet en sondicht. Vast / op dat gy
verkrenght : vast / op dat ghy mooght behou-
den / dat ghy vercreghen hebt.

Jejuna quia pecca-
sti : jejuna ut non pec-
ces : jejuna ut acci-
pias, jejuna ut perma-
neant quæ accepisti.

Q 4

Chro-

Chromatius Anno 400.

In Caput 6. Matthæi.

Illi, pro devotione
humilitatis, meritum
gloriæ in futuro ser-
vatur.

Den de ghene die vast/nae de devotie van de
ootmoedigheyt/wort in het toekomende le-
ben bewaert de verdienste der glozie.

Auctor de Eccles. Dogmatib. Anno 420.

Capite 68.

Pro amore castigan-
ti corporis abstin-
tibus a vino vel carni-
tibus, nihil credere me-
riti accrescere, non
hoc Christiani, sed
Joviniani est.

De ghene die geloost/dat sy geene verdien-
sten en hebben/de welcke/wyl liefde van't lie-
haem te castijde/haer onthouden van wijn/
ende bleesch/die en ziju gheene Christenen/
maer hondent met den ketter Jovinianus.

Den H. Leo Anno 440.

Sermone 1. de Ieiunio Septimi mensis.

Ut per humilitatem
ieiunij contra omnes
hostes nostros divinũ
mcreanur auxilium.

Laet ons vaste/op dat wy door de veroot-
moedinghe des vastens/de goddelijcke hulpe
mogen verdienen teghen alle onse vyanden.

Den H. Petrus Chrysologus, Anno 440.

Sermone 8.

Ieiunium est schola
meritorum.

Het vasten is de schole der verdiensten.

WAER SCHOUWINGHE.

Die van dese materie hreeder wilt onder-
richt zyn/die moet lesen de Sermoenen van
den H. Basilius, ende vanden H. Ambrosius, die
sy gedaen hebben van't vasten; daer by oock
het tweede boeck/'t welck den H. Hieronymus
heeft

heeft gheschreben teghen den Ketter Jovinianum. elwaer dese **HH. Vaders** in 'r lanck / ende breecht / met menighbuldighen exempelen ghebrocken upt de **HH. Schriften** / bewijzen dat het vasten / ende onthouden van sekere spijzen / verdienstigh by **Gode** is / welke bewijzen soo bondigh zijn / dat onse Partye openlijck bekennt / dat sy dese boozsepde **Vaders** in de leeringhen verwerpt : want soo spreckett Kemnitius 4. parte examinis pag. 490. & seqq.

Als de Papisten, seyt hy / ons pramen met diergelijcke spreuken vande Oudt-vaders , wy worden bedwonghen (behoudens nochtans het respect, het welck wy aen soo groote mannen schuldigh zijn) die te verwerpen , op dat wy het fundament der saligheyt, in sijn gheheel moghen behouden.

Wederom een weynigh daer na seyt hy : Als de Papisten soodanighe te verre-loopende spreuken der Oudt-vaders voortbrenghen, om te bedecken, ende bevestighen de supersticieuse opinien van't vasten; wy worden bedwonghen die teghen te spreken, ende af te wijcken vande voetschappen der vaderen, die buyten spoor zijn, op dat wy, volghens den Reghel vande Schrifture, den rechten wegh moghen wandelen, tot de waerheyt des Euangelijs.

Wat dunckt u hier van beminden Lesen ? Siet ghy wel dat Kemnitius sich obertuyghet bindt dooz de leeringhe vande oude rechtsinnighe Kercke / aengaende de verdiensten van't vasten ? Soo dat hy ghenootsaect is die te verwerpen / ende openlijck te bekennen / dat sy in dit stuck ghestreden hebben teghen Schriftuer ? Jae dat sy superstiteus zijn gheweest / ende buyten den wegh der waerheyde ? Ick braghe noch eens / wat dunckt u hier van ? Is dat niet wat schoons / dat een Kemnitius ende sijn ghelijcke / die Oudt-Vaders willen veroordeelen / als superstiteus / als afghedwaelt vanden rechten wegh / als strydende teghen Schrifture / daer niemant nochtans vande oude Kercke / in dit stuck haer en heeft teghenghesproken / als eenen Jovinianus ende weynighe andere / de welke daerom van de rechtsinnighe

kercke / zijn ghehouden gheweest booz ketters?
 Is dat nu t wat schoons / dat Kemnitius en zijns
 ghelijcke / beter willen verstaen wat Schriftruer
 is / als die groote mannen (soose Kemnitius noemt)
 de welke soo na hebben geleest aen de tijden van
 de Apostelen / ende die volghende beter kosten we-
 ten hoe de Apostelen de Schriftruer verstaen / ende
 verklaert hadden / als die van onse Partye, de wel-
 ke vijftien hondert jaren daer nae zijn gecomen.

HET II. CAPITTEL.

Wort bethoont datmen door het Vasten
 kan voldoen voor de sonden, Godt
 versoenen, &c.

§ I.

bewijsen uyt de H. Schriftruer.

3. of 1. Regum Capite 21.

V. 27. **H**Et geschiedde nu, als Achab dese woorden hoor-
 de, dat hy sijne kleederen scheurde, ende eenen
 sack om sijn vleesch leyde, ende vastede: Hy lach oock ne-
 der in den sack, ende ginck lancksaem.

V. 28: Ende het Woordt des Heeren gheschiedde tot
 Eliam den Thesbiter, segghende :

V. 29. Hebt ghy ghesien, dat Achab sich vernedert voor
 mijn aenghesichte, soo en sal ick dat quaet in sijne daghen
 niet brenghen, in de daghen sijns Soons sal ick dat quaet
 over sijnen huyl brenghen.

BEMERCKINGHE.

Onse Weder Partye, soude hier gheerne hon-
 den staen / dat dese vernederinghe / ende vasten
 van Achab alleen gheschiet is uyt ghebepastheyt
 des